

СУТНІСТНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Калина Т.Є., д.е.н., професор, Шушулков С.Д., к.е.н., доцент,

Арзуманян Т.Ю., к.с.-г.н., доцент

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса, Україна

Стрімкий розвиток урбанізації потребує посиленої уваги до питань рекреаційного землекористування, як складової частини рекреаційного природокористування. Існують різні визначення поняття «рекреаційне природокористування». На наш погляд, найбільш вірним є наступне: «рекреаційне природокористування - один із видів природокористування, форма і способи використання природних ресурсів і умов з метою рекреації. Включає в першу чергу вплив на людину навколишнього природного середовища, а також вплив людини на середовище» [1, с. 52].

Найбільш пріоритетним постає питання щодо використання урбанізованих територій з рекреаційною метою. Так, урбанізовані ландшафти відрізняються практично повністю зміненим природним середовищем, але при цьому потреби у відпочинку, відновленні сил людини необхідно щоденно, а виїзди за місто з метою відпочинку часто доволі проблематичні.

Рекреаційне землекористування урбанізованих територій являє собою складну територіально-розподілену багатоконпонентну систему. Основне завдання рекреаційних територій - це забезпечення відновлення сил і здоров'я населення з використанням природно-кліматичних, ландшафтно-композиційних і інженерно-технічних особливостей території. В контексті наведених міркувань існує потреба у визначенні і доповненні понять, що стосуються рекреаційного землекористування. Слід зазначити, що рекреаційне землекористування представляє собою доволі складну систему, яка відображає собою багатогранність видів рекреаційної діяльності та зумовлена властивостями землі як унікального і важливого природного ресурсу, що виконує різні функції. Головною умовою організації рекреаційних територій є

наявність на земельній ділянці природних рекреаційних властивостей і придатність цієї земельної ділянки для організації певних видів рекреаційної діяльності. Загалом, під рекреаційним землекористуванням слід розуміти порядок, умови і форми використання земель для отримання рекреаційного ефекту.

Сутність поняття рекреаційного землекористування за визначенням А. М. Третьяка та Г. В. Гребенник полягає в тому, що рекреаційне землекористування – це частина земної поверхні з визначеними межами у природі (на місцевості), яку використовують на різних правах власності та користування як об'єкт земельних, екологічних, рекреаційних, містобудівних та інших відносин для рекреаційної діяльності [2, с. 92]. Рекреаційне землекористування – це частина земної поверхні з визначеними межами в природі (на місцевості), на якій розміщені компоненти природного середовища та феномени соціокультурного характеру, що можуть бути використані як ресурси для організації рекреаційної діяльності з використання природно-рекреаційного потенціалу території [3]. Головною умовою його виникнення є існування відповідних природних рекреаційних властивостей і їх придатність для організації певного напрямку рекреаційної діяльності на території земельної ділянки.

За характером використання природних ресурсів рекреаційне землекористування розподілено на чотири головні підтипи використання: рекреаційно-лікувальний (земельні ділянки, зайняті територіями будинків відпочинку, пансіонатів з лікування мінеральними водами тощо); рекреаційно-оздоровчий (зелені зони і зелені насадження міст та інших населених пунктів, стаціонарні і наметові туристично-оздоровчі табори, купально-пляжні місцевості, земельні ділянки, надані для дачного будівництва тощо); рекреаційно-спортивний (земельні ділянки гірськолижних та інших туристичних баз, кемпінгів, об'єктів фізичної культури і спорту, яхт-клубів, будинків рибалок і мисливців, дитячих туристичних станцій, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів тощо); рекреаційно-

пізнавальний (земельні ділянки навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас тощо).

Ми дотримуємось думки, що рекреаційне землекористування урбанізованих територій – це складне комплексне категоріальне поняття, яке відображає взаємозв'язок у системі «людина-довкілля». Розуміння нами сутності дефініції полягає в тому, що рекреаційне землекористування урбанізованих територій – це процес використання земельних ресурсів у межах конкретних земельних ділянок з визначеними в природі (на місцевості) межами, які призначені для рекреаційної діяльності та сконцентровані на територіях на які поширюється специфічний міський спосіб життя та формуються нові форми і просторові структури розселення.

У такому ключі формування системи рекреаційного землекористування, а отже і успішний розвиток туризму та рекреації повинні спиратися на систему рекреаційних територій або зон. Урбанізовані території, які концентрують значний рекреаційний потенціал, потребують розробки науково обґрунтованих планів-проектів розвитку рекреаційних зон, які повинні ґрунтуватись на картографуванні, функціональному зонуванні і ландшафтному плануванні територій для рекреаційної діяльності.

Література:

1. Кусков А. С., Голубева В. Л., Одинцова Т. Н. Рекреационная география. Москва : Флинта : МПСИ, 2005. 496 с.
2. Третяк А. М., Гребенник Г. В. Підтипи рекреаційного землекористування за характером використання природних рекреаційних ресурсів. *Збалансоване природокористування*. 2014. № 4. С. 96–100.
3. Попович С. І. Туристично-екскурсійні ресурси України: Вступ до проблеми. Туристичні ресурси України. Київ : Типографія ФПУ, 1996. 13 с.